

kező, s egyben utolsó adat 1580-ban szól róla, mint szépsi prédikátorról. Ez utóbbit Kemény Lajos kassai levéltáros közléséből tudjuk, aki azonban nem akart hinni a szemének, s a nevet kiegészítette egy „n” betűvel Galántaira.⁴ Valószínűleg 1580 második felében halt meg, ekkor jött ugyanis Szepsibe az utódja, Iklódi Miklós, addigi kassai magyar káplán.⁵

Prédikátorunk talán egy kisázsiai (Galata!), vagy Isztambul Galata városrészében született előkelő származású keresztyén férfi volt, akinek esetleg még színleg mohamedánná is kellett lennie. Hosszabb ideje Magyarország hódoltsági részében tartózkodhatott, innen az elengedhetetlen nyelvtudás, majd Debrecenben „Krisztust vallotta” – hihetőleg ünnepélyes külsőségek között, hisz a kor protestáns gondolatvilágától nem volt idegen a mohamedánok megtérítésének eszméje. Miután tudásáról megbizonyosodtak, illetve megtanulta mindazt, amire szüksége lesz mint prédikátornak, Melius Péter kézzátétellel felszentelhette, és erről egy írásos igazolást is kaphatott.⁶ Ezután a török területektől távolabb eső Szepsibe ment, ami csakis az akkoriban alakuló kassavölgyi seniorátus és annak seniora, Károlyi Gáspár beleegyezésével és tudtával történhetett. Galatai döntésének jelentőségét mutatja, hogy éppen ide került – utódai között e gazdag mezővárosban megtalálhatjuk Paksi Cormaeus Mihályt és Szikszai Siderius Jánost.⁷

A szűkös adatok és a belőlük adódó következtetések a török–magyar érintkezések példa nélkül álló epizódját világítják meg. Egy főrangú renegát (nem magyarból lett törökké, hanem fordítva) helvét irányú prédikátor lett a hódoltságához még így is túl közeli Szepsiben, s ott több mint tizenöt évig békésen viselte hivatalát, tökéletesen beilleszkedve Magyarországon, valamint Wittenbergben tanult társai közé. Ez még akkor is nagy teljesítmény, ha eredetileg keresztyén volt – kivételessége miatt érdemes arra, hogy feljegyezzük.

SZABÓ ANDRÁS

4. Kemény Lajos: *Ahauj-Tornavármegye története 1527–1648*. Kassa, 1915. 60.

5. Iklódi Miklós (Nicolaus Iclodi de Kutfői) 1578. november 6-án iratkozott be a wittenbergi egyetemre. 1579-től 1580 májusáig Kassán volt magyar káplán, majd Szepsibe került, ahol 1583-ig tevékenykedett (1580-ban tévesen Mihálynak nevezik a források), a továbbiakban eltűnik a szemünk elől, csupán 1599-ben bukkan fel újra mint tállyai prédikátor. Szülője volt Mádón, illetve később Baktán.

6. 1568-ból adatunk van arról, hogy Lábnymó Benedek egy hamisított Melius-féle felszentelési okmánnyal járta az országot, s még kassai magyar prédikátor is lett. (*Adalékok Zemplén Vármegye Történetéhez* 1910. 355–356.)

7. Zoványi Jenő: *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon*. 3. jav. és bőv. kiad. Bp., 1977. 451, 543.